

**БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК «ПЕДАГОГІЧНІ ВИДАННЯ
НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ ст. – 1917 р. У ФОНДІ
ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО»: ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ**

*Л. М. Дяченко, кандидат педагогічних наук, старший науковий
співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики*

Науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Педагогічні видання німецькою мовою другої половини ХІХ ст. – 1917 р. у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського» підготовлено за результатами виконання наукового дослідження «Педагогічна наука та освіта в особах, документах, бібліографії» (2020–2022 рр. – керівник Л. Д. Березівська) та оприлюднено в 2022 р. на сторінках Електронної бібліотеки НАПН України та на вебпорталі ДПНБ України [1]. У покажчику зібрано й систематизовано 818 бібліографічних записів педагогічних видань німецькою мовою, опублікованих із 1850 до 1917 рік, та які належать до колекції «Видання ХVІІ – початку ХХ ст. іноземними мовами» фонду ДНПБ. Кожен з них подано з перекладом назв видань на українську мову.

Зміст покажчика укладено з урахуванням класифікаційних ознак розподілу видань на види за характером інформації. На основі аналізу змісту німецькомовних педагогічних видань вищевказаного періоду бібліографічні записи згруповано в сім розділів, у межах яких виділено підрозділи: 1) офіційні видання – нормативно-правові, нормативні, нормативно-інструктивні видання; 2) наукові видання – монографії; дисертації та автореферати дисертацій; тези доповідей, повідомлень; матеріали конференцій, з'їздів, симпозіумів, засідань, звітів; збірники наукових праць; 3) виробничо-практичні видання – практичні поради й посібники, методичні рекомендації та методичні посібники; 4) навчальні видання – навчальні програми та плани, конспекти лекцій, підручники для закладів вищої та загальної середньої освіти, навчально-методичні та навчально-наочні посібники, хрестоматії, практикуми, робочі зошити; 5) довідкові видання – енциклопедії, словники, довідники, каталоги; 6) літературно-художні видання, серед яких твори письменників німецькомовних країн та інших країн Європи й Америки, перекладені німецькою мовою, а також збірники казок для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, повчальні історії й оповідання для школярів та їхніх батьків; 7) епістолярні джерела, зокрема листи відомих філософів і педагогів та адресовані їм листи.

Підкреслимо, що *вперше* у вітчизняній бібліографії систематизовано й цілісно представлено бібліографічні описи педагогічних видань німецькою мовою другої половини ХІХ – початку ХХ ст. як джерелознавчої основи історико-педагогічних, бібліографічних та біографічних досліджень; *уточнено* зміст педагогічних понять, які виникли у процесі оновлення підходів до теорії і практики освітньої діяльності в німецькомовних країнах на межі ХІХ – ХХ ст.; *до наукового обігу введено* раніше невідомі та маловідомі наукові праці німецьких і австрійських педагогів і психологів другої половини ХІХ – початку

XX ст., а також матеріали та факти, що розкривають теоретико-методологічні основи професійної педагогічної освіти, організаційно-педагогічні засади професійної підготовки вчителів, особливості діяльності закладів освіти різних типів, процеси реформування шкільної освіти в німецькомовних країнах тощо.

Вважаємо, що звернення науковців до інноваційного інформаційного ресурсу, яким є науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Педагогічні видання німецькою мовою другої половини XIX ст. – 1917 р. у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського», дасть змогу забезпечити аргументованість і змістовність результатів історико-педагогічних, бібліографічних та біографічних досліджень.

Список використаних джерел

1. Педагогічні видання німецькою мовою другої половини XIX ст. – 1917 р. у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського : наук.-допом. бібліогр. покажч. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [упоряд.: Дяченко Л. М., Кропачева Н. М.; наук. ред. Березівська Л. Д.; бібліогр. ред. Кропачева Н. М.]. Вінниця : ТВОРИ, 2022. 214 с. URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31683>; <https://lib.iitta.gov.ua/731414/> (дата звернення: 10.10.2022).

КОНЦЕПЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ: ІСТОРИКО-ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

А. П. Дурдас, доктор філософії, науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики

Під час виконання історико-педагогічного дослідження важливими є добір, обґрунтування та систематизація його джерельної бази. На думку, Л. Д. Березівської, «основу історико-педагогічних досліджень становить джерельна база, тобто сукупність дібраних, систематизованих і класифікованих джерел як носіїв інформації про педагогічне минуле» [2].

У процесі джерелознавчого пошуку з'ясовано, що за незалежної України науковці розробили дві концепції навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: Концепція навчання іноземних мов у середній загальноосвітній 12-річній школі (2004); Концепція навчання другої іноземної мови в загальноосвітніх навчальних закладах (2005). Ці документи представлено у «Антології текстів з реформування змісту загальної середньої освіти в Україні (1991–2017)» (2022).

З'ясовано, що основною метою навчання іноземної мови є формування в учнів комунікативної компетенції, що означає оволодіння мовою як засобом міжкультурного спілкування, розвиток умінь використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу [1; 3]. Ця мета передбачає досягнення школярами такого рівня комунікативної компетенції, який був би достатнім для здійснення спілкування в усній (говоріння, аудіювання) та писемній (читання, письмо) формах у межах визначених комунікативних сфер, тематики ситуативного мовлення та на основі вивченого мовного і мовленнєвого матеріалу [1; 4].